ducerea unui punct de vedere istoric lipseşte; desigur, Prof. Lasso de Vega n-a avut intenţia să redacteze o sintaxă istorică; fiecare paragraf conţine, aşa cum menţionam mai sus, tentative de explicare ale unor forme şi fenomene de sintaxă prin prisma psihologiei şi a logicei vorbitorilor din diferite epoci; astfel de încercări nu suplinesc însă lipsa unei sistematizări diacronice, necesară uneori în funcţie de extinderea şi diversificarea expunerii.

Istorie a gramaticii împletită cu gramatică descriptivă, comparativă şi teorii psiholingvistice — iată ce este primul volum din seria de trei făgăduită de autor. Următorul va trata sintaxa pronumelui şi a verbului iar al treilea şi ultimul, subordonarea în frază. Aşteptăm cu deosebit interes să ne parvină şi aceste volume.

A. Piatkowski

HELENA KURZOVÁ, *Zur syntaktischen Struktur des Griechischen. Infinitiv und Nebensatz.* Praga, Academia, 126 p., Kčs. 30.00

În limbile indo-europene este larg şi variat folosit procedeul înlocuirii unei propoziţii secundare prin construcţii cuprinzînd forme verbale nepredicative, construcţii semipredicative (Halbprädikatskonstruktionen). Între aceste echivalente funcţionale ale propoziţiilor secundare construcţiile infinitivale ocupă în greaca veche un loc privilegiat prin frecvenţa şi varietatea lor. Analiza raporturilor între infinitivul grec şi propoziţia secundară oferă autoarei lucrării de faţă prilejul unor consideraţii de valoare mai generală privind pe de o parte structura sintactică a limbii greceşti, pe de alta poziţia şi funcţiile infinitivului în greacă şi în celelalte limbi indo-europene.

Reprezentantă a şcolii lingvistice pragheze, autoarea abordează obiectul studiului său cu mijloacele lingvisticii structurale; la baza analizei sale stă distincţia între funcţii primare — funcţii secundare, curent folosită în lingvistică, începînd de la J. Kuryłowicz. Constatînd că, din pricina caracterului polifuncţional şi a nepreciziei poziţiei infinitivului în structura limbii lucrările de pînă azi nu reuşesc să prezinte în mod limpede sintaxa acestui mod, autoarea se vede nevoită să dedice un capitol introductiv problematicii generale a infinitivului. Ea examinează aici două categorii de probleme: 1. poziţia infinitivului în sistemul morfologic şi funcţia sintactică primară a infinitivului (funcţia adverbială şi completivă) şi 2. poziţia infinitivului între aşa-numitele mijloace de expresie a determinării acţiunii (Ausdrucksmitteln der Handlungsdetermination), raportul între infinitiv şi propoziţia secundară.

În capitolele următoare (II—IV) care au mai curînd un caracter analitic şi descriptiv autoarea analizează diferitele tipuri ale infinitivului grec. Luînd drept criteriu al clasificării relaţia semantic-sintactică între infinitiv şi contextul propoziţiei în care el apare, ea stabileşte existenţa a trei tipuri principale de infinitiv în limba greacă: infinitivul dinamic, infinitivul declarativ şi infinitivul substantivat, cărora le consacră cîte un capitol. Ea distinge de asemenea existenţa a numeroase tipuri secundare de infinitiv pe care le analizează amănunţit. Sînt examinate deopotrivă relaţiile între diferitele funcţii ale infinitivului şi raporturile lor cu mijloacele de substituire corespunzătoare între care în primul rînd stă propoziţia secundară. Analiza are în vedere atît aspectul sincronic cît şi unele din aspectele diacronice ale evoluţiei sistemului infinitivului în limba greacă, pînă la dispariţia sa în greaca modernă.

Un capitol substanţial este dedicat caracterizării generale a infinitivului grec din mai multe puncte de vedere; sînt analizate aici particularităţile semantice şi sintactice ale infinitivului, grec raporturile între tipurile principale şi secundare, se încearcă o clasificare a diverselor tipuri de infinitiv după importanţa lor funcţională, se defineşte locul infinitivului în

www.cimec.ro

structura sintactică a limbii greceşti, sînt schiţate unele consideraţii de natură comparativ-structurală asupra infinitivului în greacă şi în celelalte limbi indo-europene.

Accentul principal al analizei întreprinse de autoare cade asupra perioadei clasice a limbii greceşti. Autoarea a explorat intensiv în vederea acestei lucrări cîteva texte fundamentale (Tucidide 1, Demostene 4, 6, 9 — *Filipice*, Platon — *Laches* şi *Euthydemos*, Lysias, 1, 2 şi 31) şi extensiv întreg materialul oferit de gramatici, lexicoane, istorii ale limbii greceşti. E de prisos a mai adăuga poate că lucrarea presupune o profundă cunoaştere a întregii literaturi moderne a problemei, considerate critic.

O bibliografie amplă (90 poziţii) şi un indice de materii completează în chip util această importantă contribuţie la studiul structurii sintactice a limbii greceşti, contribuţie nu lipsită de sugestii exprese privind viitoarele direcţii de cercetare.

Nicolae-Şerban Tanaşoca

J.-A. DE FOUCAULT, *Recherches sur la langue et le style de Polybe*, Paris, Les Belles Lettres, 1972, 396 p. (Collection d'études anciennes.)

Studiul lui J.-A. de Foucault vine să umplă o supărătoare lacună a cercetărilor referitoare la κοινή. Într-adevăr, cartea sa reprezintă singura analiză de ansamblu dedicată, în secolul nostru, limbii şi stilului lui Polibiu.

Sub îndrumarea profesorului Pierre Chantraine, autorul a alcătuit, după tehnica filologică tradiţională, un repertoriu complet al mijloacelor de vocabular, al particularităţilor morfologice şi sintactice, precum şi al trăsăturilor stilistice specifice care pot fi relevate în textul *Istoriilor*, aşa cum ni s-a păstrat el pînă astăzi.

Introducerea cărţii, gîndită mai degrabă ca o simplă intrare în materie, se mărgineşte să-i ofere cititorului o evaluare a ipotezelor asupra datării existenţei lui Polibiu (cca. 205—200 pînă la cca. 130—125 î.e.n., cf. p. 5), urmată de o scurtă judecată asupra limitelor apartenenţei limbii acestui autor la κοινή şi de o prezentare rezumativă a istoriei manuscriselor care poartă textul operei lui.

Cercetînd limba lui Polibiu, de Foucault, frapat de abundenţa verbală remarcabilă a istoricului grec, s-a simţit îndemnat să trateze mai întîi chestiunile privitoare la vocabularul operei acestuia (p. 13—62). Capitolul referitor la lexic cuprinde, după o amplă analiză a mijloacelor de formare a cuvintelor şi a poetismelor, descrierea detaliată a principalelor influenţe externe exercitate asupra terminologiei întrebuinţate în *Istorii*: influenţa surselor literare, cea a dialectelor greceşti şi cea a limbii latine. De asemenea, într-un lexic amănunţit (aşezat în apendice, la sfîrşitul volumului, p. 325—389) se află înregistrate toate cuvintele specifice lui Polibiu sau atestate pentru prima dată în textul lui. Formele ἅπαξ λεγόμενα şi poetismele sînt semnalate în mod aparte pe marginea paginilor acestui veritabil lexicon de inovaţii, căruia i se poate reproşa doar lipsa trimiterilor — sub fiecare lemă — la paginile din interiorul volumului unde aceasta este luată în consideraţie.

Partea de morfologie, cea mai restrînsă din întregul volum (p. 63—76), tratează, fără pretenţia unei analize exhaustive, despre particularităţile de declinare şi de conjugare cele mai importante din text. Trebuie subliniat faptul că atît remarcile de ordin lexical, cît şi cele de ordin morfologic implică adesea amănunţite reevaluări de critică textuală, dat fiind că tradiţia transmiterii diferitelor pasaje ale textului lui Polibiu este departe de a fi unitară şi sigură.

Capitolul dedicat sintaxei, cel mai substanţial (p. 77—200), trece în revistă probleme legate de acord, de întrebuinţarea părţilor de vorbire (pronume, adjectiv, cazuri nominale;

www.cimec.ro